

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours Part-III Examination, 2021

SANSKRIT

PAPER: SANA-VII

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

UNIT-I

1. अधोगतानां एकस्य प्रश्नस्योत्तरं प्रदेयम् — 13×1 = 13
- (a) को नामाभावः ? कति तस्य भेदाः ? प्रत्येकशः सोदाहरणं लक्षणं निरूपणीयम्। अभावस्वीकारे काः युक्तयः ? 2+2+6+3
- (b) कस्तावत् लौकिकसन्निकर्षः ? कतिविधः सः ? केन सन्नितकर्षणं कस्य प्रत्यक्षं भवति ? चाक्षुषरसनादिप्रत्यक्षेषु सन्निकर्षाणामुपयोगिता प्रदर्शयताम्। 1+2+5+5
- (c) किं तावल्लक्षणं विशेषपदार्थस्य ? किं तस्य स्वरूपम् ? स कुत्र वर्तते ? तस्य स्वीकारे का युक्तिः ? 3+3+2+5
- (d) समवापस्य लक्षणं व्याख्याय संयोगसमवायपीः भेदः प्रतिपाद्यताम्। 2+3+8
2. अधोलिखितेषु एकस्य प्रश्नौ समाधेयौ — 12×1 = 12
- (a) अधस्तनेषु युगलद्वयस्य भेदः प्रदर्शनीयः —
- (i) कारणं करणं च।
- (ii) स्मृतिः प्रत्यभिज्ञा च।
- (iii) पक्षः विपक्षश्च।
- (iv) स्वार्थानुमानं परार्थानुमानञ्च।
- (b) निम्नलिखितेषु द्वयोः व्याख्या कार्या —
- (i) शब्द गुणकमाकाशम्।
- (ii) रूपरहितस्पर्शवान् वायुः।
- (iii) तदवति तत्प्रकारकोऽनुभवो यथार्थः।
- (iv) व्याप्तिविशिष्टपक्षधर्मताज्ञानं परामर्शः।
- (c) अधस्तनेषु द्वयोः हेत्वाभासनिरूपणं कार्यम् —
- (i) अयमश्वः गोत्वात्।
- (ii) छटो वद्धिमान् घूमात्।
- (iii) शब्दो गुणचाक्षुषत्वात्।
- (iv) तुषारः उष्णः पार्थिवद्रव्यत्वात्।

3. अधोगतेषु एकस्य टीका लेख्या – 5×1 = 5
- (i) आत्मा
(ii) वाक्यम्
(iii) उपमितिः
(iv) हेतुः ।

UNIT-II

4. Answer any **one** of the following questions: 10×1 = 10
- (a) Give a short account of the main aspects of Cārvāka materialism.
(b) Discuss the Nyāya proof for the existence of God.
(c) Give a brief account of ‘Self’ as found in different schools of Indian Philosophy.
5. Write short notes on any **one** of the following: 6×1 = 6
- (i) अष्टाङ्गयोगः
(ii) कणादः
(iii) प्रतीत्यसमुत्पादः
(iv) स्याद्वादः
(v) जीवन्मुक्तिः ।
6. Answer any **two** of the following questions: 2×2 = 4
- (a) Name two वार्तिक type of commentaries on मीमांसा.
(b) What are the two other names of जैमिनीयमीमांसा?
(c) What are the पञ्चस्कन्ध-s of Buddhism?
(d) How many प्रमाणs are accepted by Vaiśeṣikas? Name them.
(e) Who wrote सांख्यकारिका ? Who is the author of तत्त्वकौमुदी ?
(f) Define द्रव्य according to Jaina Philosophy?
(g) Who is the founder of नव्यन्याय? Write the name of his famous book.
(h) In what sense is the world unreal according to Śāṅkara?
(i) To which system of philosophy does the work Vivekacūḍamaṇi belong?
(j) Name theistic (Āstika) schools of Philosophy. Why are they so called?

N.B. : Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.

—x—